T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2019/440
KARAR NO : 2019/445
KARAR TR : 08/07/2019

ÖZET: Davacının hükümlü olarak bulunduğu Kocaeli 2 no'lu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu şartlarının insan onurunu zedelediği, açık, kapalı ve telefonla görüşme haklarının mevzuata aykırı olarak kısıtlandığı iddiasıyla ve manevi tazminat istemiyle açtığı davanın ADLİ YARGIYERİNDE görülmesi gerektiği hk

K A R A R

Davacı : S.K.
Davalı : Adalet Bakanlığı

O L A Y :Davacı dava dilekçesinde özetle; hükümlü olarak bulunduğu Kocaeli 2 Nolu T Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda, avukat görüşmelerinin kamera karşısında yapıldığı için savunmasını hazırlayamadığı ve avukatı ile yeterli görüşme sağlayamadığı, ayda bir olması gereken açık görüşlerinin iki ayda bir yaptırıldığı, haftada bir olması gereken telefonla görüşme hakkının iki haftada bir yaptırıldığı için eşi ve çocukları ile görüşemediği, OHAL süresi boyunca birinci derece yakınları dışındaki akrabaları ile ziyaretçi kısıtlaması olduğu için görüştürülmediği, OHAL süresi boyunca spor yapma ve sosyal faaliyetlere katılma hakkından faydalandırılmadığı, kalabalık koğuşta kaldığı için günlük hayatını idame ettirecek yeterli yaşam alanı hakkının engellendiği iddialarıyla 1.000.000,00-TL manevi tazminatın ödenmesine karar verilmesi istemiyle ADALET BAKANLIGI'na karşı adli yargı yerine dava müracaat etmiştir.

KOCAELİ İNFAZ HÂKİMLİĞİ 16.05.2019 gün ve E:2019/1164, K:2019/2290 sayılı dosyada; " İnfaz hâkimliklerinin görev ve çalışma usullerini düzenleyen 4675 sayılı Yasaya göre, infaz hâkimliklerinin temel görevi, ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında cezaevi idaresince gerçekleştirilen işlem ve eylemlere karşı yapılan şikâyetleri incelemektir. Bunun dışında 5402 sayılı Yasa ile denetimli serbestlik müdürlüklerinin idari nitelikteki işlem ve eylemlerine karşı ilgililerin şikâyetlerini inceleme görev ve yetkisi infaz hâkimliklerine verilmiştir. Ayrıca 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanunda infaz hâkimliklerine verilmiş görevler bulunmaktadır.

Belirtilen bu düzenlemeler ayrıntılı olarak incelendiğinde, İnfaz Hâkimliklerine çekişmeli yargı alanına giren herhangi bir görev verilmediği, infaz aşamasında hükümlüler ve diğer ilgililerin idare tarafından gerçekleştirilen işlemlere karşı şikâyetlerini incelemenin İnfaz Hâkimliğinin temel görevi olduğu anlaşılmaktadır.

İnfaz hâkimliklerinde, disiplin cezalarına ilişkin şikâyetler haricinde duruşma yapılmamakta, infaz hâkimliklerinin verdiği kararlar temyiz incelenmesine tabi olmamakta, kararlar yalnızca itirazen ağır ceza mahkemelerince incelenebilmektedir.

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 29/06/2004 tarih ve 2004/1-110-2004/150 sayılı kararında da, infaz hâkimliklerinin görevinin infaz kurumlarındaki yönetsel işlemlerini şikâyet yolu ile denetlemekten ibaret olduğu belirtilmiştir.

Bu nedenle, talep konusunda Hâkimliğimizin herhangi bir görev ve yetkisinin bulunmadığı sonucuna varılmaktadır.

Öte yandan 2577 sayılı Yasanın 2/1-b maddesinde, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan ihlal edilen kişiler tarafından açılan tam yargı davalarının idari dava olduğu ve idare mahkemelerinin görev alanına girdiği belirtilmiştir.

Yine Uyuşmazlık Mahkemesinin 22/10/2018 tarih 2018/581-2018/656 sayılı kararı ile "Konuya ilişkin olarak İnfaz Hâkimliğine şikâyet yoluyla başvurulmuş olması eylemin idari niteliğini ortadan kaldırmamaktadır. Bu itibarla kamu hizmetini yürütmekle görevli kılınmış kamu kurumunun anılan hizmetin yürütülmesi sırasında şikâyet edenin kişilik haklarına verildiğini ileri sürdüğü zararın tazmini istemi yönünde yaptığı başvuru ve kamu hizmetinin yöntemince yapılıp yapılmadığının tespiti İdari Yargı mercileri tarafından idari yargılama usul kanunu kapsamında yapılması gerektiği tespit edilmiştir.

Belirtilen bu düzenlemeler karşısında, tazminat talebine konu tutuklu olarak bulunduğu süre içerisinde; yaşadığı kurum içerisindeki mağduriyetler bir yargı faaliyeti olarak değil idari işlem veya eylem niteliğinde olduğundan talebin idari yargı mercilerince incelenmesi gerektiği" görüşüyle "tazminat İstemine İlişkin Talebinin Yargı Yolu Nedeni ile Reddine" karar vermiş, itiraz edilmeyen kararın kesinleştiği anlaşılmıştır.

Davacı bu kez aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

KOCAELİ 1. İDARE MAHKEMESİ 24.05.2019 gün ve E:2019/519 sayı ile "Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük' ün 40. maddesinde; hükümlülerin kurumlara kabullerinden sonra kalacakları odaları belirlemek idare ve gözlem kurulunun görev ve yetkileri arasında sayılmış, 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun 1. maddesinde; bu Kanun'un, ceza infaz kurumlan ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlere yönelik şikâyetleri incelemek, karara bağlamak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere kurulan infaz hâkimliklerine ilişkin hükümleri kapsadığı, "İnfaz

Hâkimliklerinin Görevleri" başlıklı 4. maddesinde; hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumlan ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri, çalıştırılmaları gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemenin ve karara bağlamanın infaz hâkimliklerinin görevleri arasında olduğu, "İnfaz hâkimliğine şikâyet ve usulü" başlıklı 5. maddesinde; ceza infaz kurumlan ve tutukevlerinde hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin kanun, tüzük ve yönetmelik hükümleri ile genelgelere aykırı olduğu gerekçesiyle bu işlem veya faaliyetlerin öğrenildiği tarihten itibaren onbeş gün, herhalde yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde şikâyet yoluyla infaz hâkimliğine başvurulabileceği kurala bağlanmıştır.

Davaya konu uyuşmazlık, davacının hükümlü bulunduğu infaz kurumunda tutuklu ve hükümlülerin günlük yaşamına yönelik yürütülen uygulamalardan ötürü hak mahrumiyetlerine maruz kaldığı iddiasına dayanan manevi tazminat istemine ilişkin olup, 4675 sayılı Kanun ve infaz mevzuatı hükümleri gereğince infaz kurumlarındaki işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemenin ve karara bağlamanın infaz hâkimliklerinin görevleri arasında olduğu düzenlemesine istinaden, aynı şikâyetten kaynaklanan manevi tazminat istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünün de adli yargı yerinin görev alanına girdiği görülmektedir.

Bu durumda; davacının hükümlü olarak bulunduğu infaz kurumunun yönetim uygulamasından ötürü hak mahrumiyetlerine maruz kaldığı iddiasıyla manevi tazminat ödenmesi talebiyle açılan davanın, Kocaeli İnfaz Hâkimliği tarafından 06/05/2019 tarih ve E:2019/1164, K:2019/2290 sayılı görevsizlik kararı ile reddedildiği de dikkate alınmak ve anılan manevi tazminat istemine ilişkin dava dosyasının mahkemesinden getirtilmek suretiyle 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesine göre görevli yargı merciinin belirlenebilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına" karar vererek, 29/05/2019 tarih ve 2019/519 esas sayılı üst yazıyla dava dosyalarını Mahkememize göndermiş, başvuru 18/06/2019 tarihinde kayıt altına alınmıştır.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin, Başkan Hicabi DURSUN, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Süleyman Hilmi AYDIN, Aydemir TUNÇ ve Nurdane TOPUZ'un katılımlarıyla yapılan 08/07/2019 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME :

Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının Mahkemece, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hâkim Engin SELİMOĞLU'nun davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ve Danıştay Savcısı Yakup BAL'ınadli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davacının hükümlü olarak bulunduğu Kocaeli 2 no'lu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu şartlarının insan onurunu zedelediği, açık, kapalı ve telefonla görüşme haklarının mevzuata aykırı olarak kısıtlandığı ileri sürülerek 1.000.000,00 TL manevi tazminatın istemiyle açılmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde idari dava türleri, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel haklan doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları ve tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar olarak tanımlanmıştır.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat" başlıklı yedinci bölümünde yer alan 141. maddesinin 1. fikrasında, "Suç soruşturması veya kovuşturması sırasında; a) Kanunlarda belirtilen koşullar dışında yakalanan, tutuklanan veya tutukluluğunun devamına karar verilen...

...kişiler, maddî ve manevî her türlü zararlarını, Devletten isteyebilirler." hükmü yer almaktadır. Aynı maddenin 3. fikrasında ise "Birinci maddede yazan haller dışında, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk halleri de dâhil olmak üzere hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle tazminat davaları ancak Devlet aleyhine açılabilir" düzenlemesi mevcuttur.

Aynı Kanun'un "Tazminat İsteminin Koşullan" başlıklı 142. maddesinin 1. fikrasında ise, karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgilisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde tazminat isteminde bulunulabileceği; istemin, zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesinde ve eğer o yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanacağı hükümlerine yer verilmiştir.

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanununun "Hükümlünün Telefonla Haberleşme Hakkı" başlıklı 66.maddesinin birinci fikrasında; " Kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlüler, Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikte belirlenen esas ve usullere göre idarenin kontrolündeki ücretli telefonlar ile görüşme yapabilirler. Telefon görüşmesi idarece dinlenir ve kayıt altına alınır. Bu hak, tehlikeli hâlde bulunan ve örgüt mensubu hükümlüler bakımından kısıtlanabilir." hükmüne yer verildiği, aynı Kanununun 116'ncı maddesinde tutukluların da bu haktan yararlanacağı hüküm altına alınmıştır.

4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1. maddesinde, bu Kanun'un, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlere yönelik şikâyetleri incelemek, karara bağlamak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere kurulan infaz hâkimliklerine ilişkin hükümleri kapsadığı, "İnfaz Hâkimliklerinin Görevleri" başlıklı 4. maddesinde; hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin saplanması, bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri çalıştırılmaları gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemenin ve karara bağlamanın infaz hâkimliklerinin görevleri arasında olduğu, "İnfaz hâkimliğine şikâyet ve usulü" başlıklı 5.

maddesinde, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin kanun veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle bu işlem veya faaliyetlerin öğrenildiği tarihten itibaren onbeş gün, herhalde yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde şikâyet yoluyla infaz hâkimliğine başvurulabileceği hükmü ve "İnfaz Hâkimliğince Şikâyet Üzerine Verilen Kararlar" başlıklı 6. maddesinin 3.fikrasında, "İnfaz hâkimi, inceleme sonunda şikâyeti yerinde görmezse reddine; yerinde görürse, yapılan işlemin iptaline ya da faaliyetin durdurulmasına veya ertelenmesine karar verir" hükmü ve son fikrasında "İtiraz, infaz hâkimliğinin kurulduğu yer ağır ceza mahkemesine (...) yapılır. İnfaz hâkimi aynı zamanda bu mahkemenin üyesi olduğu takdirde itirazla ilgili karara katılamaz" hükümlerine yer verilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden; davacının hüküm özlü olarak bulunduğu Kocaeli 2. No'lu F tipi cezaevinde kalabalık koğuşta kaldığı için günlük hayatını idame ettirecek yeteri yaşam alanı hakkının engellendiği ve aylardır yerde yattığı, KHK ile aylık tutukluluk değerlendirmeleri dosya üzerinde yapılma kararı alındığı için, aylık tutukluluk değerlendirmelerinde mahkemeye gitmediğini, bu nedenle savunma hakkının engellendiği, OHAL süresi boyunca spor yapma hakkından, kurumun açmış olduğu kurs, iş atölyesi ve sosyal faaliyetlerden faydalandırılmadığı, aynı sürede birinci derece akrabaları dışındaki akrabaları ile ziyaretçi kısıtlaması olduğu için görüştürülmediği, haftada bir olması gereken telefonla görüşme hakkının 15 günde bir, kapalı görüşlerinin iki haftada bir, ayda bir olması gereken açık görüşlerinin iki ayda bir yaptırıldığı, avukat görüşmelerinin kamera karşısında yapıldığı için savunmasını hazırlayamadığı ve avukatı ile yeterli görüşme yapamadığı iddialarıyla 1.000.000,00 TL manevi tazminatın dava açma tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Bakılan davada, davacının tutuklu bulunduğu sürede tutukluluk incelemesinin yasalara aykırı olarak savunması alınmadan yapıldığı, hükümlü bulunduğu cezaevi şartlarının olumsuz olduğu, tutukluların/hükümlülerin günlük yaşamındaki hak ve yükümlülüklere yönelik olarak "açık kapalı ve telefonla görüşme hakkının" kısıtlandığı iddiasına dayanan manevi tazminat istemine ilişkin olduğu, manevi zararın doğmasına sebep olarak gösterilen 5271 sayılı CMK' nın 141 ve 142 maddelerine temas ettiği, diğer iddiaların ise yukarıda hükümlerine yer verilen 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunun 4.maddesinde "...işlem ve faaliyetlere ilişkin şikayetleri" karara bağlamanın İnfaz Hâkimliği'nin görevinde olduğu düzenlemesine istinaden, bu konulardaki tazminat ve şikayete bakmakla görevli olan Adli Yargı yerinin aynı şikayetten kaynaklanan manevi tazminat istemine de bakmaya görevli olduğu kanaatine varılmıştır.

Bu durumda, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanun hükümlerine göre çözümlenmesi gerektiğinden, anılan uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle adli yargının görevli olduğuna, Kocaeli 1.İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Kocaeli İnfaz Hâkimliğinin 06.05.2019 gün ve E:2019/1164, K:2019/2290 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç :Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle, Kocaeli 1.İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Kocaeli İnfaz Hâkimliğinin 06.05.2019 gün ve E:2019/1164, K:2019/2290sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA 08/07/2019 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Hicabi	Şükrü	Mehmet	Birol
DURSUN	BOZER	AKSU	SONER

Üye	Üye	Üye
Süleyman Hilmi	Aydemir	Nurdane
AYDIN	TUNÇ	TOPUZ